

XLIV.

B e t æ n k n i n g

over

Forflag til Lov angaaende nogle Bestemmelser om Borger- og Almueffkolevæsenet i Kjøbstæderne og paa Landet.

(Afgiven af det i Landstinget nedsatte Udvalg den 28de Marts 1874).

Medens det er let at vinde Samstemning og Tilslutning for almindelige Udtalelser om Folkeoplysnings store Betydning og, som Følge heraf, om Børneundervisningens Bigtighed og Nødvendigheden af at fremme den ved Skolernes bedst mulige Indretning, er det saare vanskeligt ved Lovgivningsarbejdet paa det almindelige Almueffkolevæsens Omraade at samle Meningerne og Bestræbelserne og lede dem i en bestemt Retning til frugtbare Afgjørelser. Thi ved disse Forsøg fremtræder Kravet til Forældrenes og Bergernes Medvirkning ved Omhu og ved Offre, der for mange kunne være sølelige, ved dem viser sig Modfættningen imellem Forældrenes Myndighed og Bestemmelsesret og de almindelige Forrifter, imellem Statens Ordning og Tilfyn og Kommunerens Frihed; da fremkommer Meningsforskjellighederne om Undervisningens Indhold og Form, da møde de for Kommunerne meget vigtige økonomiske Spørgsmaal. De af disse Kilder udspringende forskjellige Opfatninger, Domme og Ønsker forbinde sig og krydse hverandre paa mange Maader, men forene sig let til en fælles Misstemning og Uvillie. Ved nærværende Lovudkast er denne Erfaring allerede i forrige Aar gjort i det andet Thing, hvor det, medens et Mindretal deri saae et anerkjendelsesværdigt og brugbart Grundlag for videre Forhandling, hos Flertallet fandt en Modtagelse, som de fleste af os anse for meget ubillig og uforsjænt, og skødes tilfide. Det kan da ikke vække nogen stor Forundring, at den samme Modfættning har gjort sig gjældende i Landstingets Udvalg, men i det omvendte Forhold, idet et Mindretal af 2 Medlemmer (N. Petersen og Rasmussen) i deres hele Betragtningmaade, som de nedenfor ville udvikle, afvige meget stærkt fra den, hvorpaa Lovforflaget er bygget, og et tredje Medlem (Saffner), om han end ikke indtager det

Standpunkt, som disse to Medlemmer, og om han end kan yde Lovudkastets Bestræbelser og enkelte Stykker deraf større Anerkjendelse, dog i det Hele betragter det som bygget paa et saadant Grundlag og lidende af saadanne Mangler, at han ikke har kunnet deltage i dets Bearbejdelse med Fortrædning til ad denne Vel at naae et tilfredsstillende Maal, medens, derimod Udvalgets 6 øvrige Medlemmer (Dresing, Jessen, Riær, Madvig, S. Pedersen og Michfeld), om de end have Savn og Indvendinger, ikke desto mindre ere enige i at erkjende Udkastet for at hvile paa et rigtigt Grundlag, at følge en god og sund Retning og at indeholde haabe Bestemmelser, der fuldt eller i det Væsentlige kunne tiltrædes, og saadanne, der opfordre til yderligere Bearbejdelse og Tillempling. Dette Udvalgets Flertal slutter sig ganske til Udkastets Grundtanke, forsaavidt det, byggende videre paa det ved Skoleanordningerne af 29 Juli 1814 lagte og siden befestede Grundlag, bestemt fastholder Statens Forpligtelse og Ret til at føre et virksomt Tilfyn med, at Ungdommen nyder en regelmæssig Undervisning og i denne Henseende for Almuens Børns Vedkommende betragter den offentlige Skole som det uundværlige og paalidelige Midtpunkt, uden enten at gjøre Indgreb i de Forældres Ret, der virkelig kunne og ville selv sørge for deres Børns Undervisning, eller at afvise Privatskolens Understøttelse; vi — thi i det Følgende vil for det Første Flertallet komme til Orde, — vi slutte os til Tanken om at ordne Skolegangen saaledes, at den samme eller en lidet forøget Tid ved mere sammenhængende Benyttelse kan give et bedre Udbytte (Affnit II.), og billige Bestræbelsen for at finde bestemtere og bedre Former for Modarbejdelsen af Skoleforsamlinger ved Mulkt, men ville føre denne Bestræbelse videre; vi misfjænde ikke det Naturlige og Berettigede i Ønsket